

H. Gül Kurtul

Eğitim Koordinatörü
A Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı
OSGB Sorumlu Müdürü

Değerli okurlarımız ;

Bu ay sizlerle terimsel olarak oldukça aşına olduğumuz , İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatının ilk olarak 2004 yılında 4857 Sayılı İş Kanunu ile tanıştığı ancak çoğumuzun 6331 İSG Kanunu ile haberdar olduğu bir kavram olan 'Risk Değerlendirmesi ve Risk Analizi kavramları' üzerinde paylaşımlarda bulunmak istiyorum.

Bir sonraki köşe yazımızda buluşmak üzere sağlık ve emniyet çizgisinden ayrılmamanız temennisiyle

Risk Analizinizi yaşayan bir döküman yapmaya ne dersiniz?

Ülkemizde 2004 yılı itibariyle yürürlüğe girmiş olan 4857 sayılı İş Kanunumuza istinaden çıkartılmış olan iş sağlığı ve güvenliği yönetmelikleri çerçevesinde en önemli yenilik, işverenlerin işyerlerinde risk değerlendirmesi yapması ve alınan sonuçlara göre gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin belirlenmesi zorunluluğu olmuştur. Ancak 6331 İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda gerek idari para cezalarının ön plana çıkartılması gerekse de bazı sektörlerde Risk Değerlendirmesi yapılmamış olmasının iş yerinin kapatılmasına sebep olması gibi yasal nedenlerin ön plana çıkartılması gibi sebeplerle ülke genelinde bu terminolojik kavramla daha yeni tanıştığını söylemek hiç de yanlış olmaz. Bu noktada; öncelikle çoğu zaman birbirinin yerine kullanılan tehlike-risk, risk değerlendirmesi-risk analizi kavramlarının tanımsal karşılıklarına göz atmak faydalı olacaktır.

Son yıllarda risk kelimesi ve risk süreci konusunda önemli çalışmalar yapılmasına karşın konu ile ilgili tanımlarda bir dil birliği sağlanamamıştır. Risk ile ilgili süreçlerin tanımını yapabilmek için riskin tanımlanması ; riskin tanımını yapabilmek için de tehlike (Hazard) ve Zarar (Harm) tanımlarının bilinmesi gerekmektedir. Teknolojinin gelişmesine bağlı olarak tehlike kavramı da çeşitli kaynaklarda bir çok tanıma sahip olmuştur. Tehlike kavramının anlamına Türk Dil Kurumu ve Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisinden baktığımızda şu tanımlarla karşılaşırız. Tehlike ; büyük zarar veya yok olmaya yol açabilecek durum ya da gerçekleşme ihtimali bulunan fakat istenmeyen durumdur. Diğer bir ifadeyle bir tehdit oluşturan şeyin bir kimsenin varlığını ya da durumunu tehdit eden ya da kaygı uyandıran şey, çekince dir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ise tehlikeyi 1950 yılında; bir nesne ya da belli koşulların, etkenlerin insan sağlığı ve çevre için olumsuzluk içermesi şeklinde tanımlamıştır

'Risk' kelimesi ise aslında Çin orijinli bir kelimedir ve diğer dillere de çinceden geçmiştir. Aslında Çince'de "Risk" kelimesini ifade eden ideogram, "tehlike" ve "fırsat" ideogramlarının birleşkesidir. Yani Çince risk denildiği zaman iki farklı unsur birden anlaşılır. Bu unsurların birincisi "gelecekte oluşma ihtimali" bir diğeri ise "fırsat ve tehdit"dir. Diğer tüm terminolojilerde "Risk" denilince yaygın olarak tehdit anlaşılmaktadır. Oysa risk kavramının çıkış yeri olan Çin'de "Risk", meydana getirdiğimiz çalışmalar esnasında gelecekte meydana gelebilecek olan ve amaçlarımızın gerçekleştirilmesini engelleyebilecek tehditler/olumsuzluklar veya amaçlara ulaşmayı kolaylaştırabilecek fırsatlar olarak tanımlanmaktadır. Risk analizi disiplini önemli bir yere sahip olan Morgan (1993) riski; tehlikeyle karşılaşanlarca daha önceden tanınmayan ve gözlenemeyen, bilimin yeterince tanımadığı, yeni ve etkileri geç ortaya çıkabilecek şey olarak tanımlamıştır. Riskin denetlenemezliği nedeniyle korkutucu, dünya çapında felaket yaratıcı, sonuçları öldürücü, hukuka uygun olmayan, kolayca azaltılamayan ve gelecek kuşaklar için çok tehlikeli potansiyel olaylar olarak açıklanmış ve riskin içerdiği tehlikeyi ikiye ayırmıştır, bunlardan ilki tehlikeyle karşılaşma, ikincisi ise sonuçtur.

Belirsizlikte mevcut olan "bilinmezlik" ve "sürpriz" şeklindeki iki boyut, risk için "tehlike" ve "olasılık" şeklindedir.

Yaşamda sıfır risk hiçbir zaman söz konusu değildir. Her olay, her karar, atılan her adım istenmeyen bir yönü, yani bir risk içermektedir. Kesinlik durumu, yalnızca karar verici tarafından kapsanan süre zarfı içinde ne olacağı kesin olarak söylenebiliyorsa mevcuttur. Belirsizlik ise bunun tersine, hiçbir tarihsel verinin veya geçmişte karar alıcı üzerinde düşünmekte olduğu, yaşanmış durum ile bağlantı taşıyan bir olayın bulunmadığı bir durum olarak tanımlanabilir.

Karar alıcı ister sezgileriyle olsun, ister akılcı yolu kullanarak olsun; belli bir olayın gerçekleşme

olasılığı için bir değer belirleyebiliyorsa, alınacak kararın risk altında alındığı konusunda genel bir fikir birliği mevcuttur.İşte bu fikir birliğinde olan kişiler ilgili iş yeri / işletme için tehlike ve riskleri değerlendirir, belirli bir oransal durum planıyla niteliksel ya da niceliksel olarak tanımlar ve önlemleri belirterek bir yöntem dahilinde sıralarlarsa ilgili faaliyet ve lokasyon için Risk Değerlendirmesi çalışmaları başlamış olur.

Genel olarak toplumumuzda bu noktada yanlış bilinen bir husus; risk değerlendirmesinin iş güvenliği uzmanları tarafından hazırlanan ,işveren /vekiline hazır olarak sunulacak matbu bir yasal evrak statüsünde görülmesidir.29.12.2012 Tarihli 'İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği' nde belirtilen şekilde Risk Değerlendirmesi Ekibi oluşturularak ; çalışan temsilcilerinden ve tehlikeye birebir maruz kalan kişilerden alınan geri bildirimlerin tamamı daha önce yaşanmış iş kazaları, meslek hastalığı vakaları ve ramak kala kayıtları ile harmanlanarak risk analizi içinde değerlendirilir. Bu değerlendirme içine iş yerinde kullanılan maddeler,makine ve donanımlar,çevre koşulları , yürütülen operasyon ve proseslerin tamamı ve çeşitli unsurların birbiriyle etkileşmesinden doğabilecek tüm riskler dahil edilmelidir.İş Güvenliği Uzmanı bu noktada metot belirlemede , dokümantasyon çalışmalarında lider olmalı ancak çoğunlukla çalışanlardan alınan bildirimlere ağırlık vermelidir.

Risk analizi çalışmalarının işverenler açısından faydalarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

- ✓ Tehlike ve riskleri önceden görebilme,
- ✓ Uluslararası saygınlık ve geçerlilik,
- ✓ Proaktif yaklaşımla acil durumlar için her an hazırlıklı olma,
- ✓ İstenmeyen durumların önlenmesi ile kayıpların maddi ve manevi olarak azaltılması,
- ✓ Sorumlulukların ve görevlerin belirlenmesi ve paylaşımı,
- ✓ Güvenli teknoloji seçimi ile güvenli çalışma ortamı temini.

Ayrıca Risk analizlerinin sürekli güncel tutulması, sürekli iyileştirmenin sağlanması yani Risk Değerlendirmesi raporlarının sürekli işleyen , değişen , güncellenen bir doküman olarak yaşayan , nefes alan bir doküman haline getirilmesi birincil amaç olmalıdır.Her ne kadar yasal olarak Yapılmış risk değerlendirmesinin güncellenmesi tehlike sınıfına göre; çok tehlikeli iş yerlerinde en geç 2 yılda bir, tehlikeli sınıfta yer alan iş yerlerinde 4 yılda bir ve az tehlikeli sınıfta yer alan iş yerlerinde en geç 6 yılda bir olarak belirtilmiş olsa da bu sürelerin maksimum yasal süreler olduğu unutulmamalıdır.

Ayrıca bu süreler haricinde de risk değerlendirmelerinin revize edilmesini ya da baştan yapılmasını öngören kanuni şartlar da belirtilmiştir. Bunlar;

- a) İşyerinin taşınması veya binalarda değişiklik yapılması.
- b) İşyerinde uygulanan teknoloji, kullanılan madde ve ekipmanlarda değişiklikler meydana gelmesi.
- c) Üretim yönteminde değişiklikler olması.
- d) İş kazası, meslek hastalığı veya ramak kala olay meydana gelmesi.
- e) Çalışma ortamına ait sınır değerlere ilişkin bir mevzuat değişikliği olması.
- f) Çalışma ortamı ölçümü ve sağlık gözetim sonuçlarına göre gerekli görülmesi.
- g) İşyeri dışından kaynaklanan ve işyerini etkileyebilecek yeni bir tehlikenin ortaya çıkması,

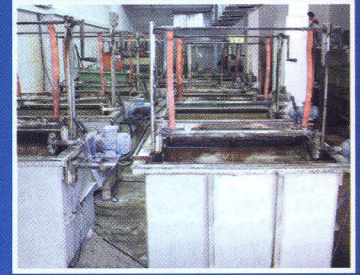
Halinde daha önce yapılan risk analizi geçersiz sayılır ve yenilenmesi gerekir.

Artık; Tehlike-Risk, Risk Değerlendirmesi, yasal zorunlulukları gibi kavramsal terimler üzerinde biraz daha fazla bilgi birikimimiz olduğuna göre işletmeniz, fabrikanız için hazırlanmış , ekip içinde olduğunuz ya da olmadığınız Risk Değerlendirmesi raporlamalarını tekrar okumaya ya da varlığını sorgulamaya ne dersiniz?

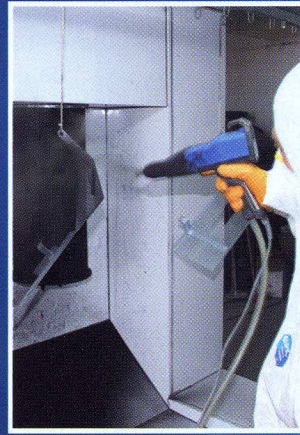
ERMET

metal kaplama

Yaş & Elektrostatik Toz Boyama Sanayi

- Elektrostatik Toz Boyama
- Yaş Boyama
- Elektro Galvaniz
- Çinko Nikel Kaplama
- Alodin Kromatlama
- Eloksal
- Karartma
- Fosfat Kaplama
(Mangan Fosfat - Çinko Fosfat)

Referanslarımızdan Bazıları

Man Türkiye A.Ş.
Bozankaya Otomotiv A.Ş.
Hidromek A.Ş.

Temel İlkeimiz
Kalite ve Güven

Merkez : İvedik OSB 1474. Sk. (eski 691. Sk.) No: 65 Ostim / ANKARA
Şube : İvedik OSB 1475. Sk. (eski 692. Sk.) No: 124 Ostim / ANKARA
Tel: (0312) 395 75 11 Fax: (0312) 395 71 73 info@ermetyuzeyislem.com.tr

www.ermetyuzeyislem.com.tr